

КАНОНИ
ПАРТИКУЛЯРНОГО ПРАВА
УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Спецвипуск
«Благовісника Верховного Архієпископа Києво-Галицького
Української Греко-Католицької Церкви 2015 року»

Березень 2015

**ДЕКРЕТ ВЕРХОВНОГО АРХИЄПИСКОПА КИЄВО-ГАЛИЦЬКОГО
ПРО ПРОГОЛОШЕННЯ КАНОНІВ ПАРТИКУЛЯРНОГО ПРАВА
УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ**

На славу Святої, Єдиносущної, Животворящої і Нероздільної Тройці,
Отця, і Сина, і Святого Духа. Амінь.

Смиренний Святослав,
Отець і Глава
Української Греко-Католицької Церкви

Преосвященним архієпископам і митрополитам,
боголюбивим єпископам,
всечесному духовенству,
преподобному монашеству,
возлюбленим братам і сестрам,
в Україні та на поселеннях

Мир у Господі!

Для Церкви вже з перших століть християнства було характерним дотримання синодально потвердженої канонічної дисципліни. Священні канони були наслідком правотворення на Сході отців Церкви першого тисячоліття. Наприкінці другого тисячоліття Другий Ватиканський Собор наголошує: «Східні, так і Західні Церкви мають право й обов'язок керуватися своїм окремим правопорядком як таким, що диктується гідним шани минулим, краще відповідає звичаям своїх вірних та виглядає відповіднішим для забезпечення добра їхніх душ» (*Orientalium Ecclesiarum*, 5).

Догматична Конституція про Церкву цього ж Собору підкреслює: «...у церковному сопричасті правомірно перебувають партикулярні Церкви, що втішаються власними традиціями, зберігаючи недоторканною першість Петрового Престолу, який очолює все зібрання любові, оберігає правомірну розмаїтість і водночас пильнує, щоб ті особливості не шкодили єдності, а їй служили» (*Lumen Gentium*, 13).

Про важливість власної церковної дисципліни говорить Апостольська конституція «Священні Канони», якою святий Папа Іван Павло II проголосив новий Кодекс канонів Східних Церков (ССЕО), що набув чинності 1 жовтня 1991 року Божого [*Acta Apostolicae Sedis (AAS)*, 82 (1990), 1033-1363]. У цій конституції Римський Архиєрей закликає законодавчі влади Церков свого права підготувати якнайшвидше власне партикулярне право. «Слід виразно підкреслити, що нинішній Кодекс передає партикулярному праву окремих Церков свого права все те, що не вважається обов'язковим для загального

добра всіх Східних Церков. Тому в цих справах, згідно з нашим задумом, ті, що мають законодавчу владу в окремих Церквах свого права, повинні якнайшвидше подбати про спеціальні норми, враховуючи традиції власного обряду та приписи Другого Ватиканського Собору» [AAS, 82 (1990), 10331044].

Загальне законодавство, показуючи важливість партикулярного права в житті кожної Церкви свого права, залишає великий простір, в якому поодинокі Церкви повинні встановлювати закони відповідно до власних традицій. Таким чином Кодекс канонів Східних Церков, відповідно до принципу субсидіарності, вказує на потребу існування в цих Церквах партикулярного *ius* [пор. Nuntia, 22 (1976), 14].

Говорячи про партикулярне право, ККСЦ перераховує лише його складові: усі закони, законні звичаї, статuti та правові норми церковної спільноти. Слід зазначити, що в широкому розумінні до партикулярного права зараховуються всі історичні, правові та обрядові постанови ієрархії Церкви свого права, а також законні звичаї, практиковані в ній. У сучасному значенні та співвіднесенні цього історичного спадку до поняття партикулярного права ці закони становлять джерела партикулярного права, тобто підставу, основу, для напрацювання і створення партикулярного права у формальному значенні (пор. кан. 1493, § 2 ККСЦ).

Партикулярне право у вузькому значенні – це збірник законів, виданий найвищою законодавчою владою помісної Церкви. У цьому розумінні партикулярне право означає опрацьований (кодифікований) на підставі власних джерел Церкви свого права окремих кодекс, збірник законів, проголошений відповідно до норм чинного східного законодавства.

Українська Греко-Католицька Церква (УГКЦ) вже тривалий час працює над створенням і введенням у життя власного повноцінного законодавства, яке б відображало її сутність і допомагало вирішувати внутрішньоцерковні питання. Воно формувалося, шліфувалося і застосовувалося, проте його творення і функціональність й надалі залишаються серед актуальних, важливих і першочергових завдань сьогодення нашої Церкви.

Синод Єпископів УГКЦ, що проходив у м. Куритиба в Бразилії 4–10 вересня 2011 року Божого, затвердив робочу групу для доопрацювання норм кодифікованого партикулярного права УГКЦ. Окрім цього, було створено також синодальну комісію щодо перевірки цього документа.

Основним завданням робочої групи було ґрунтовно перевірити ті канони партикулярного права, що вже були видані, запропонувати на розгляд Синоду Єпископів доповнення до чинних норм або новий законодавчий документ, який унормовує внутрішнє життя та діяльність Церкви лише в тих ділянках і питаннях, до врегулювання котрих відсилає спільне право Східних Католицьких Церков (ККСЦ).

Синод Єпископів УГКЦ, що проходив у Львові–Брюховичах 7–14 вересня 2014 року Божого, затвердив терміном на три роки документ «Канони

партикулярного права УГКЦ». Ці канони виражають не всю правову спадщину нашої Церкви, а лише ту її частину, до якої відсилає загальне законодавство, тому надалі залишається основне завдання – це опрацювання повноцінного збірника партикулярного права УГКЦ.

Завершуючи правом передбачену процедуру встановлення законів, ми, владою нам даною, відповідно до норми кан. 112, § 1 ККСЦ, задля духовного блага вірних Української Греко-Католицької Церкви

проголошуємо

КАНОНИ ПАРТИКУЛЯРНОГО ПРАВА УГКЦ,
які затвердив Синод Єпископів УГКЦ,
що відбувся у Львові-Брюховичах 7–14 вересня 2014 року Божого,

і постановляємо:

після їх опублікування в «Благовіснику Верховного Архієпископа УГКЦ» вони стають обов'язковими до виконання *ad experimentum* від 7 квітня (25 березня) 2015 року Божого, свята Благовіщення Пресвятої Богородиці, протягом наступних трьох років.

Синодальні закони повинні бути пильно і ретельно дотримувані всім Божим людом наших єпархій та екзархатів, незважаючи на будь-які перешкоди, навіть такі, які варті окремої згадки.

Із дня набирання чинності вищезгаданих канонів партикулярного права скасовуються 146 канонів партикулярного права, затверджених на Синоді Єпископів УГКЦ, що відбувся у Львові 15 липня 2001 року Божого, та всі інші синодальні закони, які суперечать цим канонам або стосуються матерії, повністю врегульованої в цих канонах. Усі нижчі законодавчі влади УГКЦ повинні пристосувати свої норми до нового законодавства.

Право автентичного тлумачення цих канонів належить Синоду Єпископів УГКЦ, Отцю і Главі УГКЦ за порадою Постійного Синоду в період між Синодами Єпископів (кан. 112, § 2 ККСЦ).

+ СВЯТОСЛАВ

о. Микола Сулима,
віце-канцлер Курії
Верховного Архієпископа УГКЦ

Дано в Києві,
при Патріаршому соборі Воскресіння Христового,
у день Ісповідника Прокопія Декаполіта,
12 березня 2015 року Божого

КАНОНИ
ПАРТИКУЛЯРНОГО ПРАВА
УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Вступний канон

Кан. 1

(кан. 1 ККСЦ)

Канони цього партикулярного права стосуються тільки Української Греко-Католицької Церкви.

ТИТУЛ І
ВЕРХОВНОАРХИЄПИСКОПСЬКА ЦЕРКВА УГКЦ

Глава І
Вибори Верховного Архiepіскопа

Кан. 2

(кан. 64 ККСЦ)

§ 1. Кандидат на уряд Верховного Архiepіскопа повинен мати щонайменше 40 років та перебувати принаймні 10 років у сані пресвітера.

§ 2. На уряд Верховного Архiepіскопа може бути обраний як єпископ, так і пресвітер.

Кан. 3

(Кан. 65, § 2 ККСЦ)

Для обрання Верховного Архiepіскопа повинен бути скликаний Синод Єпископів упродовж двох місяців від дня, відколи престол Верховного Архiepіскопа став вакантним.

Кан. 4

(кан. 70 ККСЦ)

§ 1. На Синоді Єпископів, скликаному з метою обрання Верховного Архiepіскопа, головує Прототроній – Архiepіскоп і Митрополит Львівський.

§ 2. Якщо Архiepіскоп і Митрополит Львівський має перешкоду, то на Синоді Єпископів, скликаному з метою обрання Верховного Архiepіскопа, головує той, хто з-поміж присутніх був обраний на першому засіданні.

Кан. 5

(кан. 71, § 1 ККСЦ)

§ 1. Секретар Синоду Єпископів виконує функції секретаря на Синоді Єпископів, що скликаний для обрання Верховного Архiepіскопа. У разі його

відсутності Синод Єпископів на своєму першому засіданні обирає секретаря Виборчого Синоду серед присутніх єпископів.

§ 2. Функції рахівників, яких має бути принаймні двоє, виконують наймолодші за єпископськими свяченнями єпископи, присутні на цьому Синоді.

Кан. 6

(кан. 72, § 1 ККСЦ)

§ 1. Обраним на уряд Верховного Архиепископа вважається той, хто одержав дві третини голосів. Якщо ніхто не отримав потрібної кількості голосів у 12 голосуваннях, тоді в наступних трьох голосуваннях для обрання вимагатиметься абсолютна більшість; якщо й ці три голосування будуть безрезультатними, тоді проводиться наступне голосування тільки щодо двох кандидатів, котрі в останньому голосуванні отримали найбільше голосів; із них обраним є той, хто одержав абсолютну більшість (кан. 72, §§ 1; 183, § 3–4 ККСЦ).

§ 2. Якщо в голосуванні через однакову кількість голосів невідомо, хто став кандидатом для нового голосування або хто був обраний, справа повинна вирішуватися на користь того, хто старший за пресвітерським свяченням. Якщо ж ніхто не випереджає пресвітерським свяченням, обирається той, хто старший за віком (кан. 183, § 4 ККСЦ).

§ 3. На одному засіданні дозволено проводити лише одне голосування, протягом дня може відбутися лише чотири засідання, два до обіду і два після обіду.

Глава II

Права і обов'язки Верховного Архиепископа

Кан. 7

(кан. 83, § 1 ККСЦ)

Верховний Архиепископ має право й обов'язок здійснювати пастирську візитацію єпархій чи екзархатів не менше як один раз на п'ять років.

Кан. 8

(кан. 86, § 1 ККСЦ)

Верховний Архиепископ має право висвячувати всіх єпископів верховноархиепископської Церкви.

Кан. 9

(кан. 89, § 2 ККСЦ)

Верховний Архиепископ може доручити будь-якому священнослужителю завдання полагоджувати справи, які стосуються всієї верховноархиепископської Церкви, за згодою його єпархіального єпископа або, якщо йдеться про члена чернечого інституту чи інституту посвяченого життя на подобу

чернечого, за згодою його вищого настоятеля. Верховний Архієпископ на час тривання завдання також може підпорядкувати цього священнослужителя собі безпосередньо.

Кан. 10

(кан. 94 ККЦ)

Верховний Архієпископ зобов'язаний звершувати Божественну Літургію за народ усієї очолюваної ним Церкви щонеділі, у храмові свято катедрального собору та у дванадесяті свята, якими є:

- 1) Різдво Пресвятої Богородиці;
- 2) Всемірне Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста;
- 3) Введення в храм Пресвятої Богородиці;
- 4) Різдво Господа нашого Ісуса Христа;
- 5) Богоявлення Господа нашого Ісуса Христа;
- 6) Стрітіння Господнє;
- 7) Благовіщення Пресвятої Богородиці;
- 8) Вхід Господній в Єрусалим;
- 9) Вознесіння Господа нашого Ісуса Христа;
- 10) Зіслання Святого Духа;
- 11) Преображення Господа нашого Ісуса Христа;
- 12) Успіння Пресвятої Богородиці.

Глава III Синод Єпископів

Кан. 11

(кан. 102, § 2 ККЦ)

§ 1. Усі єпископи верховноархієпископської Церкви мають право вирішального голосу.

§ 2. У фінансових справах вирішальний голос мають тільки єпархіальні єпископи верховноархієпископської Церкви.

Кан. 12

(кан. 102, § 3 ККЦ)

Верховний Архієпископ може запросити до участі в засіданнях Синоду Єпископів:

- 1) єпископів, які не є членами Синоду Єпископів із правом дорадчого голосу;
- 2) інших ієрархів, які не є єпископами з правом дорадчого голосу;
- 3) експертів, які не мають дорадчого голосу; вони можуть бути присутні на засіданнях Синоду тільки під час своїх доповідей і відповідних дискусій.

Кан. 13

(кан. 106, § 2 ККСЦ)

Синод Єпископів повинен бути скликаний щороку в установлений Синодом час.

Кан. 14

(кан. 107, § 1 ККСЦ)

§ 1. Кожне засідання Синоду Єпископів є канонічним і кожний підрахунок голосів є правосильним за умови присутності двох третин єпископів, зобов'язаних брати участь у Синоді Єпископів.

§ 2. Дотримуючись кан. 72, 149, 183, § 3–4 ККСЦ, рішення Синоду є правосильним, якщо воно було ухвалене абсолютною більшістю присутніх; якщо ж кількість голосів була рівна, тоді вирішальний голос має Голова.

Кан. 15

(кан. 111, § 1 ККСЦ)

§ 1. Верховний Архієпископ проголошує закони і оприлюднює рішення, які прийняв Синод Єпископів, шляхом їх електронного опублікування на офіційному веб-сайті Української Греко-Католицької Церкви (ugcc.ua), користуючись при цьому технічними засобами, що унеможливлювали б втручання інших у текст законів і рішень.

§ 2. Автентичний текст законів і рішень з оригінальними підписами має бути виданий письмово і зберігатися в архіві курії Верховного Архієпископа.

§ 3. У разі виявлення відмінностей в електронному та друкованому варіантах законів і рішень автентичним слід вважати письмовий текст.

§ 4. Текст законів і рішень Синоду Єпископів має бути опублікований у «Благовіснику Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви».

§ 5. Закони, прийняті Синодом Єпископів, набувають чинності через два місці від дня їх електронного опублікування, хіба що в самому законі вказано інший термін.

§ 6. Щодо набирання чинності рішень слід керуватися нормами, які стосуються адміністративних актів (кан. 1511 ККСЦ). Синодальні адміністративні акти із загальною зовнішньою силою набувають чинності так, як закони (див. § 5).

Глава IV

Економом верховноархієпископської Церкви

Кан. 16

(кан. 122, § 2 ККСЦ)

Економом верховноархієпископської Церкви іменує Верховний Архієпископ за згодою Постійного Синоду терміном на п'ять років.

Глава V Вакантність верховноархієпископського престолу

Кан. 17

(кан. 127 ККЦ)

§ 1. На час вакантності верховноархієпископського престолу Адміністратором верховноархієпископської Церкви стає Прототроній – Архієпископ і Митрополит Львівський.

§ 2. Якщо Прототроній має перешкоду, Адміністратором стає найстарший за єпископськими свяченнями серед єпископів верховноархієпископської курії. Якщо ж таких немає, то один із єпископів – членів Постійного Синоду.

ТИТУЛ II ЄПАРХІЇ ТА ЄПИСКОПИ

Глава I Вибори єпископа

Кан. 18

(кан. 182, § 1 ККЦ)

Члени Синоду Єпископів УГКЦ пропонують кандидатів на єпископство згідно з процедурою, затвердженою Синодом Єпископів.

Кан. 19

(кан. 186, § 1 ККЦ)

Якщо Синод Єпископів не може зібратися для виборів єпископа або єпископів, Верховний Архієпископ, порадившись з Апостольським Престолом, повинен вимагати голосів єпископів листовно; у цьому разі для правосильності акту Верховний Архієпископ повинен скористатися допомогою двох єпископів-рахівників, яких повинен призначити за згодою Постійного Синоду.

Глава II Права і обов'язки єпархіального єпископа

Кан. 20

(кан. 194 ККЦ)

Єпархіальний єпископ може надавати підлеглим йому священнослужителям тільки ті сани, які затверджені Синодом Єпископів УГКЦ.

Кан. 21

(кан. 198 ККЦ)

Єпархіальний єпископ зобов'язаний звершувати Божественну Літургію за народ очолюваної ним єпархії щонеділі, у храмове свято катедрального собору та у дванадесять свята, якими є:

- 1) Різдво Пресвятої Богородиці;
- 2) Всемірне Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста;
- 3) Введення в храм Пресвятої Богородиці;
- 4) Різдво Господа нашого Ісуса Христа;
- 5) Богоявлення Господа нашого Ісуса Христа;
- 6) Стрітення Господнє;
- 7) Благовіщення Пресвятої Богородиці;
- 8) Вхід Господній в Єрусалим;
- 9) Вознесіння Господа нашого Ісуса Христа;
- 10) Зіслання Святого Духа;
- 11) Преображення Господа нашого Ісуса Христа;
- 12) Успіння Пресвятої Богородиці.

Кан. 22

(кан. 199, § 2 ККСЦ)

Єпархіальний єпископ повинен подбати, щоб:

- 1) у катедральному соборі молилися частину церковного правила, а саме: вечірню, утрєню і один із часів добового кола, навіть щодня.
- 2) у парафіяльних церквах, по змозі, молилися вечірню в навечір'я неділь і свят, а в саму неділю чи святковий день – утрєню.

Кан. 23

(кан. 204, § 3 ККСЦ)

У дні важливих урочистостей, а саме: Пасхи, Зіслання Святого Духа, Різдва Господа нашого Ісуса Христа, Богоявлення Господа нашого Ісуса Христа, храмовий празник катедрального собору – єпархіальний єпископ не повинен віддалятися від власної єпархії, хіба що з дуже поважної причини.

Глава III

Вакантність єпископського престолу

Кан. 24

(кан. 220 ККСЦ)

Під час вакантності єпархіального престолу на території верховноархієпископської Церкви до призначення адміністратора єпархії звичайна влада переходить до Митрополита.

Кан. 25

(кан. 224, § 3 ККСЦ)

Єпископ-помічник під час вакантності єпархіального престолу зберігає повноваження, надані йому правом, і під владою адміністратора єпархії виконує ті повноваження, які він мав як протосинкел або синкел.

Кан. 26

(кан. 230 ККСЦ)

§ 1. Верховний Архiepископ, за порадою епархіального економа і колегії епархіальних радників, з майна епархії встановлює Адміністраторові епархіального престолу відповідну винагороду.

§ 2. Витрати Адміністратора епархії, пов'язані з виконанням цього уряду, повинна оплачувати епархія.

§ 3. Доходи, які належать епархіальному єпископові, поки єпископський престол вакантний, застережені відповідно до потреб епархії для майбутнього епархіального єпископа.

Глава IV Єпархіальний собор

Кан. 27

(кан. 238, § 1 ККСЦ)

Дотримуючись приписів кан. 238, § 1 ККСЦ, на епархіальний собор також повинні бути скликані і на нього з'явитися:

- 1) делегати пастирської ради, якщо вона існує, вибрані способом і в кількості, визначеними статутом цієї ради;
- 2) голови епархіальних комісій;
- 3) диякони, обрані пресвітерською радою, кількість яких визначає епархіальний єпископ;
- 4) настоятелі інших інститутів посвяченого життя, що мають в епархії свій дім, вибрані способом і в кількості, які встановив епархіальний єпископ.

Кан. 28

(кан. 242 ККСЦ)

Єпархіальний єпископ повинен повідомити про зміст законів, декларацій і декретів, які були прийняті на епархіальному соборі, своєму Митрополитові та Верховному Архiepископові.

Глава V Протосинкел і синкели

Кан. 29

(кан. 247, § 2 ККСЦ)

Протосинкел і синкел можуть бути неодруженими або одруженими священиками.

Глава VI **Обов'язки канцлера**

Кан. 30

(кан. 252, § 1 ККСЦ)

Головним обов'язком канцлера єпархіальної курії є дбати про складання і відправлення актів курії та зберігання їх в архіві єпархіальної курії, а також виконання інших обов'язків, які визначив єпархіальний єпископ у декреті призначення.

Глава VII **Єпархіальний економ і рада з економічних справ**

Кан. 31

(кан. 262, § 2 ККСЦ)

Єпархіального економа іменує єпархіальний єпископ терміном на п'ять років.

Кан. 32

(кан. 263, § 1 ККСЦ)

Членів ради з економічних справ іменує єпархіальний єпископ, порадившись із колегією єпархіальних радників.

Глава VIII **Пресвітерська рада**

Кан. 33

(кан. 265 ККСЦ)

Пресвітерська рада повинна мати власні статuti, затвержені єпархіальним єпископом.

Кан. 34

(кан. 266 ККСЦ)

Стосовно створення пресвітерської ради слід дотримуватися такого:

- 1) протосинкел, судовий вікарій, синкели, економ, канцлер та ректор єпархіальної семінарії належать до ради з огляду на уряд;
- 2) певну частину членів слід обирати з-посеред усіх приписаних до єпархії священників у відношенні 1:10, хіба що єпархіальний єпископ постановить інше щодо кількості пресвітерів;
- 3) відповідно до статутів пресвітерської ради кожної єпархії, священники інститутів богосвяченого життя можуть бути представлені в пресвітерській раді у відношенні 1:10 до загальної кількості священників інститутів богосвяченого життя, які працюють у єпархії;

- 4) єпархіальний єпископ може вільно іменувати членів, кількість яких у кожній єпархії, відповідно до статутів ради, може бути різною залежно від загального числа обраних членів.

Глава IX Протопресвітер

Кан. 35

(кан. 277, § 1 ККЦ)

§ 1. Уряд протопресвітера не повинен стало поєднуватися з урядом параха певної парафії.

§ 2. Протопресвітера єпархіальний єпископ іменує на три роки. Іменування можна повторювати, але не більше ніж один раз, хіба що єпархіальний єпископ постановить інакше.

Кан. 36

(кан. 278, § 1 ККЦ)

Протопресвітер, крім влади і повноважень, наданих йому загальним правом, повинен:

- 1) скликати наради священнослужителів довіреного йому церковного округу щонайменше один раз на місяць, хіба що єпархіальний єпископ постановить щось інше щодо термінів скликання нарад;
- 2) головувати на нарадах у довіреному йому церковному окрузі;
- 3) подавати звіт єпархіальному єпископу про стан свого округу та рішення нарад священнослужителів;
- 4) вводити пресвітера, іменованого єпархіальним єпископом, в уряд параха чи інший уряд від імені єпархіального єпископа, дотримуючись приписів літургійних книг;
- 5) координувати різні форми апостоляту в довіреному йому церковному окрузі;
- 6) дбати, щоб належним чином проводилися встановлені єпархіальним єпископом та вищою владою зібрання пожертв і кошти передавалися відповідним урядам.

Глава X Парафія

Артикул I Парох

Кан. 37

(кан. 284 ККСЦ)

§ 1. Право іменування парохів належить тільки єпархіальному єпископові, який може це робити вільно. Парох є сталий у своєму уряді, однак єпархіальний єпископ може його іменувати терміном на п'ять років.

§ 2. Для того щоб довірити парафію членові чернечого інституту або товариства спільного життя на подобу чернечих, вищий настоятель пропонує єпархіальному єпископові кандидатуру здатного пресвітера свого інституту або товариства з дотриманням угод, укладених з єпархіальним єпископом.

Кан. 38

(кан. 287, § 2 ККСЦ)

В одній парафії має бути тільки один парох, а тому не дозволяється доручати ту саму парафію кільком пресвітерам.

Кан. 39

(кан. 288 ККСЦ)

Канонічне прийняття парафії відбувається з уведенням новоіменованого пароха в уряд, яке здійснює протопресвітер його округу, згідно з приписами літургійних книг, хіба що єпархіальний єпископ вирішить інакше.

Кан. 40

(кан. 294 ККСЦ)

§ 1. Парох зобов'язаний звершувати Божественну Літургію за народ довіреної йому парафії щонеділі, у храмове свято парафії та в дванадесяті свята, якими є:

- 1) Різдво Пресвятої Богородиці;
- 2) Всемірне Воздвиження Чесного і Животворящего Хреста;
- 3) Введення в храм Пресвятої Богородиці;
- 4) Різдво Господа нашого Ісуса Христа;
- 5) Богоявлення Господа нашого Ісуса Христа;
- 6) Стрітення Господне;
- 7) Благовіщення Пресвятої Богородиці;
- 8) Вхід Господній в Єрусалим;
- 9) Вознесіння Господа нашого Ісуса Христа;
- 10) Зіслання Святого Духа;

11) Преображення Господа нашого Ісуса Христа;

12) Успіння Пресвятої Богородиці.

§ 2. Якщо парохів доручено опіку над вірними в більше ніж одній парафії, то він може відслужити лише одну Божественну Літургію за людей усіх доручених йому парафій.

§ 3. Якщо парох з виправданої причини не може виконати цього обов'язку, то повинен його надолужити найближчим часом або просити свого сотрудника чи іншого священика замінити його.

Артикул II Парафіяльні ради

Кан. 41

(кан. 295 ККЦ)

§ 1. У парафії повинні бути пастирська та економічна ради, які повинні допомагати парохів у виконанні його обов'язків.

§ 2. Порядок формування та обсяг діяльності рад визначається їх статутами, затвердженими єпархіальним єпископом.

Артикул III Архів парафії

Кан. 42

(кан. 296, § 1 ККЦ)

§ 1. У кожній парафії повинні бути такі книги:

- 1) книга хрещень і миропомазань;
- 2) книга реєстрації вінчань;
- 3) книга реєстрації похоронів;
- 4) книга прибутків і витрат парафії;
- 5) книга пожертв і фундацій;
- 6) книга церковного майна;
- 7) книга реєстрації парафіян;
- 8) книга візитації парафії;
- 9) книга хроніки парафії;
- 10) книга прийняття намірень на Божественну Літургію;
- 11) книга відвідування хворих.

§ 2. Старі парафіяльні книги хрещень і миропомазань, реєстрації вінчань, пожертв і фундацій, церковного майна, слід зберігати в архіві парафії довічно. Щороку належить передавати до єпархіальній курії річні копії цих книг, хіба що єпархіальний єпископ вирішить інакше. Стосовно інших книг та документації слід діяти згідно з розпорядженням єпархіального єпископа.

Артикул IV **Втрата уряду пароха**

Кан. 43

(кан. 297, § 2 ККСЦ)

Єпархіальний єпископ, що прийняв зречення пароха, якому виповнилося 75 років, повинен подбати про забезпечення його проживання та утримання, беручи до уваги чинне державне законодавство країни проживання.

Артикул V **Права й обов'язки парафіяльного сотрудника**

Кан. 44

(кан. 302, § 1 ККСЦ)

§ 1. Якщо парафіяльний сотрудник призначений, щоб допомагати пароху, котрий опікується більше ніж однією парафією, то парох може доручити йому пастирську опіку однієї з цих парафій під своїм керівництвом.

§ 2. Парафіяльний сотрудник повинен мати осідок у парафії або іншому місці за дозволом єпархіального єпископа.

§ 3. Парафіяльний сотрудник може бути відсутнім у парафії лише з поважної причини. У разі передбачуваної відсутності в парафії протягом одного або декількох днів він повинен повідомити про це свого пароха. У разі передбачуваної відсутності в парафії більше ніж упродовж тижня він повинен повідомити про це власного місцевого ієрарха.

§ 4. Настійливо рекомендується, щоб парох делегував сотруднику звершувати частину треб, хіба що єпархіальний єпископ постановляє щось інше.

ТИТУЛ III **ЕКЗАРХАТИ ТА ЕКЗАРХИ**

Кан. 45

(кан. 321, § 1 ККСЦ)

Екзарх, який не є висвяченим єпископом, має під час тривання уряду привілеї і відзнаки першого після єпископського сану, що залишаються за ним також і після виконання ним уряду екзарха.

ТИТУЛ ІV ДУХОВЕНСТВО

Глава І

Нижче духовенство і формування священнослужителів

Кан. 46

(кан. 327 ККЦ)

§ 1. Окрім єпископів, пресвітерів або дияконів, до служіння Божому народові та звершення літургійних обрядів настановляються, згідно з приписами літургійних книг, також інші служителі, а саме: читці, співці, свічконосці та піддиякони, які отримали нижчі свячення, а тому їх називають нижчим духовенством.

Поставленими на читця, співця та свічконосця можуть бути вірні віком від 18 до 65 років, котрі відзначаються особливою побожністю, мають музичні здібності та необхідні для провадження церковного богослужіння знання. Піддияконами можуть бути охрещені чоловіки віком від 20 до 60 років, котрі відзначаються побожністю та особливою дбайливістю у справі храмового служіння. Нижчі свячення можуть уділятися на постійній основі, вони не дають підстави вимагати вищих свячень.

§ 2. Нижчому духовенству дозволяється виконувати служіння, які вимагають вищих свячень у випадках необхідності та справжньої користі:

- 1) проповідування за виняткових обставин та на основі повноваження, отриманого від єпархіального єпископа із збереженням канону 614, § 4, згідно з яким гомілію може виголошувати тільки священник;
- 2) провадити паралітургійні богослужіння та молитися богослужіння добового кола згідно з приписами літургійних книг;
- 3) у разі явної необхідності та за відсутності або перешкоди священника, диякона і члена інституту посвяченого життя бути надзвичайним служителем святого таїнства Хрещення.

Кан. 47

(кан. 329, § 2 ККЦ)

У кожній єпархії повинен бути іменований референт у справах покликань, завданням якого є турбота про зростання покликань. Ці старання повинні зважати на потреби власної Церкви свого права, особливо місійні.

Кан. 48

(кан. 331, § 1 ККЦ)

§ 1. Нижча семінарія повинна діяти на основі власних статутів, затверджених єпархіальним єпископом.

§ 2. У статутах нижчої семінарії повинні бути встановлені також можливість і спосіб навчання тих осіб, які, хоч і не виявляють ознак покликання до духовного стану, однак мають бажання виконувати певні служіння або діла апостоляту.

Кан. 49

(кан. 335, § 2 ККЦ)

У всіх правових справах ректор семінарії виступає від її імені, хіба що її статути, затверджені владою, яка її заснувала, постановляють інакше.

Кан. 50

(кан. 353 ККЦ)

§ 1. Протягом навчання і формації в семінарії її вихованці повинні пройти практику та випробування в пастирському служінні. З цією метою ректор семінарії впродовж навчального року та канікул повинен скерувати семінаристів, які закінчили третій курс, для проходження практики в християнські дитячо-молодіжні табори, недільні чи катехитичні школи; доручити їм організовувати, проводити або брати участь у релігійних заходах, постійних або принагідних харитативних акціях, відвідувати військові частини, лікарні, в'язниці, навчально-виховні заклади різних рівнів, наскільки це дозволяють їх органи управління та державне законодавство. Цьому завданню слід приділити особливу увагу під час двох останніх років навчання і формації.

§ 2. Під час канікул семінаристи повинні допомагати священнослужителям своїх парафій, якщо вони їх просять, у вищеперелічених та подібних заходах, про що повинні принести ректорові семінарії відповідне письмове посвідчення.

§ 3. Для вироблення навичок, здобування знань і практичного досвіду в душпастирському служінні вихованців семінарії слід посилати на відповідні вишколи, конференції або зустрічі.

§ 4. Під час дияконської практики, перед пресвітерськими свяченнями, кандидат повинен принаймні протягом одного місяця служити при катедральному соборі чи, за розпорядженням єпархіального єпископа, під керівництвом досвідченого священника в іншій парафії.

§ 5. Єпархіальний єпископ може встановити стосовно цього додаткові норми.

Глава II

Приписання священнослужителів до єпархії

Кан. 51

(кан. 357, § 2 ККЦ)

Священнослужитель приписується лише до тієї єпархії, або того екзархату, або чернечого інституту, або товариства спільного життя на подоби чернецих, які одержали таке право від Апостольського Престолу чи від Верховного Архієпископа в межах території очолюваної ним Церкви за згодою Постійного Синоду.

Кан. 52*(кан. 358 ККСЦ)*

Через дияконські свячення кожен священнослужитель приписується до тієї єпархії, для служіння якій посвячується.

Кан. 53*(кан. 365, § 2 ККСЦ)*

Для дозволеного переходу священнослужителя до єпархії іншої Церкви свого права необхідно, щоб єпархіальний єпископ, який відпускає, отримав згоду Верховного Архієпископа.

Глава III**Права і обов'язки священнослужителів****Кан. 54***(кан. 369, § 2 ККСЦ)*

Священнослужителі зобов'язані щорічно брати участь у духовних вправах, згідно з нормами, встановленими єпархіальним єпископом.

Кан. 55*(кан. 374 ККСЦ)*

Священнослужителі, неодружені й одружені, повинні сяяти красою чистоти, відповідно до свого стану. У духовному і моральному житті вони повинні керуватися повчаннями святих отців та вдаватися до порад своїх духовних провідників, брати участь у вишколах, зустрічах, конференціях, реколекціях, спеціалізованих курсах для здобуття необхідних для цього знань та чеснот. Єпархіальний єпископ також повинен дбати про проведення певних навчань, відповідно до пристосованих для священнослужителів різних станів, а також і для дружин та дітей одружених священнослужителів.

Кан. 56*(кан. 377 ККСЦ)*

Усі священнослужителі зобов'язані щодня публічно чи приватно молитися принаймні якусь цілісну частину богослужіння добового кола: або утренью, або всі часи, або вечірню, або повечір'я, або опівнічну, – відповідно до можливостей та часу доби, хіба що поважна причина звільняла б їх від цього обов'язку.

Кан. 57*(кан. 378 ККСЦ)*

§ 1. Усі священнослужителі зобов'язані звершувати Божественну Літургію щонеділі і в такі свята:

- 1) Різдво Пресвятої Богородиці;
- 2) Всемірне Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста;
- 3) Введення в храм Пресвятої Богородиці;
- 4) Різдво Господа нашого Ісуса Христа;
- 5) Богоявлення Господа нашого Ісуса Христа;
- 6) Стрітіння Господнє;
- 7) Благовіщення Пресвятої Богородиці;
- 8) Вхід Господній в Єрусалим;
- 9) Вознесіння Господа нашого Ісуса Христа;
- 10) Зіслання Святого Духа;
- 11) Преображення Господа нашого Ісуса Христа;
- 12) Успіння Пресвятої Богородиці.

§ 2. Священнослужителям наполегливо рекомендується щоденно звершувати Божественну Літургію, окрім алітургійних днів.

Кан. 58

(кан. 382 ККЦ)

§ 1. Священнослужителі повинні цілком утримуватися від усього, що не личить їхньому станові та християнському свідченню, а зокрема:

- 1) висловлювати незгоду із вченням Церкви;
- 2) підтримувати забобонні, магічні, окультні тощо практики;
- 3) відвідувати заходи та видовища непристойного характеру;
- 4) зловживати спиртними напоями;
- 5) прихильно ставитися до різнорідних груп, рухів та організацій, котрі виразно протиставляються Церкві та християнським цінностям.

§ 2. Єпархіальний єпископ може встановити стосовно цього додаткові норми.

Кан. 59

(кан. 384, § 2 ККЦ)

§ 1. Священнослужителі не можуть брати активної участі ні в політичних партіях, ні в керуванні професійними спілками, хіба що єпархіальний єпископ вирішить інакше, якщо цього вимагає добро Церкви або розвиток суспільного добра.

§ 2. Священнослужителям забороняється вести політичну агітацію та брати участь у передвиборчих кампаніях політиків і політичних партій.

Кан. 60

(кан. 385, § 2 ККЦ)

Священнослужителям забороняється займатися фінансовими операціями, підприємницькою діяльністю і торгівлею особисто або через посередників для власної користі чи користі інших, хіба що за дозволом власного єпархіального єпископа. Єпархіальний єпископ не повинен надавати такого дозволу, не порадившись із власним Митрополитом.

Кан. 61

(кан. 386, § 1 ККСЦ)

Священнослужитель не може відлучатися від своєї єпархії більше як на сім днів без дозволу, принаймні припустимого, власного місцевого ієрарха.

Кан. 62

(кан. 387 ККСЦ)

На офіційних зустрічах у церковних чи державних установах звичайним одягом священнослужителя є піджак, хіба що єпархіальний єпископ вирішить інакше.

Кан. 63

(кан. 390, § 2 ККСЦ)

§ 1. Священнослужителі мають право на справедливу винагороду, розмір якої щорічно встановлює єпархіальний єпископ, порадившись із колегією єпархіальних радників і радою з економічних справ, беручи до уваги обставини місця і часу.

§ 2. Священнослужителі зобов'язані сплачувати внески до установи, про які мова в кан. 127 партикулярного права, у розмірі, визначеному єпархіальним єпископом.

Кан. 64

(кан. 392 ККСЦ)

Священнослужителі мають право на щорічну відпустку, тривалість якої становить 30 календарних днів.

ТИТУЛ V МИРЯНИ

Кан. 65

(кан. 408, § 2 ККСЦ)

§ 1. У певних обставинах життя Церкви або з міркувань справжньої духовної користі, за відсутності священнослужителів миряни можуть, окрім церковних завдань, до яких вони допускаються на підставі загального права, провадити паралітургійні богослужіння та молитися богослужіння добового кола згідно з приписами літургійних книг, а також проповідувати Євангеліє, відповідно до приписів загального права і за винятком тих функцій, котрі вимагають свячень.

§ 2. Мирян, які бажають брати активнішу участь у житті парафії, слід заохочувати до поставлення в чин читця, співця і свічконосця та піддиякона. У разі відсутності священнослужителя їм належить виконувати служіння, про які мова в § 1.

ТИТУЛ VI ІНСТИТУТИ БОГОПОСВЯЧЕНОГО ЖИТТЯ

Глава I Постійна рада в чернечих інститутах

Кан. 66

(кан. 422, § 2 ККСЦ)

У домах інститутів богопосвяченого життя, в яких проживає менше як шість членів, не повинна бути встановлена постійна рада, хіба що цього вимагає типікон, конституції або власний статут.

Глава II Повернення до світського життя

Кан. 67

(кан. 496, § 1 ККСЦ)

Прохання про повернення до світського життя члена монастиря під час тривання його тимчасових обітів настоятель монастиря повинен надіслати, повідомляючи власну думку і думку своєї ради, єпархіальному єпископові, у компетенції якого є надати індульт виходу з монастиря і повернення до світського життя, навіть якщо йдеться про монастирі папського права, за винятком ставропігійних монастирів.

Глава III Видалення з монастиря

Кан. 68

(кан. 499 ККСЦ)

Під час тривання тимчасових обітів член монастиря свого права може бути видалений настоятелем монастиря свого права за згодою його ради, згідно з кан. 552, § 2 і 3 ККСЦ, однак для правосильності це рішення повинен затвердити єпархіальний єпископ, а в разі ставропігійного монастиря – Верховний Архієпископ.

Глава IV Заснування світських інститутів

Кан. 69

(кан. 569 ККСЦ)

§ 1. Стосовно світських інститутів слід у всьому дотримуватися приписів загального права.

§ 2. Статут світського інституту повинен чітко визначити харизму цього інституту та способи її практичного впровадження в життя Церкви через служіння членів світського інституту.

§ 3. Статут світського інституту повинен точно окреслювати священний вузол, через прийняття якого особа стає членом світського інституту.

§ 4. Статут світського інституту повинен чітко визначити власний спосіб управління інститутом, вказати термін урядування настоятелів, а також спосіб набуття цього уряду.

§ 5. На уряд вищого настоятеля може бути обраний тільки довічно кооптований член світського інституту, після того як йому виповниться 35 років та принаймні 10 років професії.

Кан. 70

(кан. 570 ККЦ)

Посвячене життя може виражатися також у формі різних видів аскетів та посвячених дів чи вдів:

- 1) інститути богопосвяченого життя можуть мати різні види аскетів, які наслідують пустельницьке життя і належать до цих інститутів;
- 2) єпархіальний єпископ може дозволити існування різних видів аскетів, які безпосередньо йому підлягають і для яких він затверджує норми їхнього життя;
- 3) єпархіальний єпископ може благословити посвячене життя дів чи вдів, які прилюдно сповідують у світі обіт чистоти.

Глава V

Товариства апостольського життя

Кан. 71

(кан. 572 ККЦ)

Товариства апостольського життя, члени яких без чернечих обітів здійснюють власну апостольську мету товариства і, ведучи братське життя в спільноті, згідно з власним способом життя, прагнуть до досконалої любові через дотримання конституцій, та товариства, що наближаються до інститутів посвяченого життя, керуються лише законами, прийнятими Синодом Єпископів або правом, установленим Римським Апостольським Престолом.

ТИТУЛ VII

ОБ'ЄДНАННЯ ВІРНИХ

Кан. 72

(кан. 573, § 2 ККЦ)

§ 1. Об'єднання вірних, які створюються з власної ініціативи їх членів, мають приватний статус у Церкві і діють відповідно до своїх статутів під наглядом єпархіального єпископа місця їх діяльності.

§ 2. Якщо таке об'єднання вірних отримало затвердження свого статуту єпархіальним єпископом, то підлягає наглядові єпархіального єпископа,

відповідно до постанов загального права і партикулярного права, постанов єпархіального єпископа та статуту об'єднання.

§ 3. Влада, яка схвалила заснування приватних об'єднань вірних чи затвердила їхні статuti, має подбати про видання відповідних адміністративних актів, якими врегульовується їхня діяльність на місцевому рівні.

§ 4. Ці об'єднання повинні мати духівника, призначеного єпархіальним єпископом.

ТИТУЛ VIII ЄВАНГЕЛІЗАЦІЯ

Катехуменат

Кан. 73

(кан. 587, § 3 ККЦ)

§ 1. Нехрещена особа, яка вийшла з дитячого віку і яка має бажання охреститися, повинна звернутися до парафії, на території котрої проживає, і пройти програму катехуменату, прийняту Синодом Єпископів.

§ 2. Програму катехуменату проводить парох особисто чи доручає це сотрудиноківі або катехитові.

§ 3. Програма катехуменату розрахована на два роки. Тривалість може змінюватися залежно від рівня знань і християнської зрілості особи, яка бажає охреститися. У разі потреби програму можна скоротити, але вона повинна тривати не менше ніж шість місяців.

§ 4. Програма катехуменату здійснюється в кілька етапів:

- 1) передкатехуменат (євангелізація);
- 2) катехуменат (катехизація: Історія спасіння і Символ віри, Заповіді Божі і Блаженства, Господня молитва «Отче наш»);
- 3) звершення святих таїнств християнського втаємничення;
- 4) містагогія (християнське втаємничення);

§ 5. Окрім встановлених загальним правом, катехумени мають ще такі права та обов'язки:

- 1) брати участь у всіх науках катехуменату й особисто поглиблювати свої знання щодо правд Христової віри;
- 2) виконувати всі настанови єпископа, пароха та катехита;
- 3) брати участь у літургійних чинах катехуменату;
- 4) брати участь у всіх літургійних богослужіннях Страсного тижня, зберігати піст;
- 5) отримати належну підготовку до святих таїнств християнського втаємничення;
- 6) отримати духовний супровід пароха, катехита і спільноти вірних;
- 7) запропонувати хресних батьків;
- 8) брати участь у Божественній Літургії та інших церковних богослужіннях згідно з літургійними приписами;

- 9) брати участь у літургійному і суспільному житті парафії;
- 10) катехумени не можуть належати до церковних об'єднань вірних.

§ 6. Перш ніж допустити кандидата до прийняття таїнства Хрещення, парох повинен впевнитися в обізнаності кандидата, усвідомленні ним свого вибору, добровільності та повній згоді бути охрещеним і засвідчити це в письмовій формі.

§ 7. Настійливо рекомендується, щоб саме єпархіальний єпископ звершував таїнства християнського втаємничення, а зокрема в дні святкування Богоявлення, суботи Воскресіння Лазаря, Страсної суботи та впродовж Світлого тижня.

Кан. 74

(кан. 591 ККЦ)

Єпархіальний єпископ повинен подбати, щоб катехити отримували належну винагороду, дотримуючись також приписів цивільного законодавства.

ТИТУЛ ІХ УЧИТЕЛЬСЬКЕ ЗАВДАННЯ ЦЕРКВИ

Глава І Проповідкування Слова Божого

Кан. 75

(кан. 610, § 3 ККЦ)

Диякон має повноваження проповідувати Слово Боже там, де його законно призначено або запрошено.

Кан. 76

(кан. 614, § 4 ККЦ)

Гомілію, як частину Божественної Літургії, в якій протягом літургійного року зі Святого Письма викладаються тайни віри і норми християнського життя, не дозволяється виголошувати дияконові, хіба що на це дасть виразну згоду єпархіальний єпископ.

Глава ІІ Засоби суспільної комунікації, зокрема книги

Кан. 77

(кан. 653 ККЦ)

§ 1. Завданням єпархіального єпископа є докладно визначити правила користування радіофонічними, кінематографічними, телевізійними та подібними засобами для висвітлення того, що стосується католицької науки або моралі.

§ 2. Священнослужителі та члени інститутів богопосвяченого життя, які постійно, тимчасово або принагідно виступають у засобах масової комунікації, пояснюючи те, що стосується католицької науки або моралі, зобов'язані отримати на це дозвіл власного єпархіального єпископа.

Кан. 78

(кан. 666, § 3 ККЦ)

§ 1. Авторські права охороняються канонічним та цивільним правом.

§ 2. У разі порушення авторських прав сторона, яка вважає себе покривдженою, може звертатися до компетентного церковного або цивільного трибуналу.

ТИТУЛ X ПРО БОЖИЙ КУЛЬТ, ЗОКРЕМА ПРО СВЯТІ ТАЇНСТВА

Кан. 79

(кан. 670, § 2 ККЦ)

Якщо християни-некатолики не мають місця, де могли б достойно виконувати богопочитання, єпархіальний єпископ може дати дозвіл на користування католицьким будинком, або кладовищем, або церквою, усіяко уникаючи небезпеки загального згіршення, ризику релігійного синкретизму, можливості профанації святості місця та лише на підставі письмового договору між зацікавленими сторонами, терміном на рік із правом багаторазового продовження його дії.

Кан. 80

(кан. 671, § 5 ККЦ)

§ 1. Католицькі служителі дозволено уділяють святі таїнства тільки вірним католикам, які їх дозволено приймають тільки від католицьких служителів.

§ 2. У разі необхідності або з міркувань справжньої духовної користі, якщо немає небезпеки помилки або індиферентизму, вірним католикам, котрі фізично або морально не мають змоги звернутися до католицького служителя, дозволяється приймати Покаяння, Євхаристію та Єлеопомазання хворих від некатолицьких служителів, у Церквах яких існують правосильні вищезгадані святі таїнства.

§ 3. Подібно католицькі служителі дозволено уділяють святі таїнства Покаяння, Євхаристії та Єлеопомазання хворих вірним Східних Церков, які не мають повної спільності з Католицькою Церквою, якщо вони самі про це просять і є відповідно підготовлені; це стосується також вірних інших Церков, які, за оцінкою Апостольського Престолу, знаходяться стосовно святих таїнств в такому самому становищі, що і вищезгадані Східні Церкви.

§ 4. Якщо існує небезпека смерті або, на думку єпархіального єпископа чи Синоду Єпископів, того вимагає інша поважна необхідність, то католицькі священнослужителі дозволено уділяють ці святі таїнства також іншим християнам, які не мають повної спільності з Католицькою Церквою, але не можуть звернутися до служителя власної церковної спільноти і самі про це просять, за умови, що виявляють стосовно цих святих таїнств віру, згідну з вірою Католицької Церкви, і є належно підготовлені.

§ 5. Єпархіальний єпископ може видати додаткові норми тільки після консультацій із компетентною владою місцевої некатолицької Церкви або церковною спільнотою, яка в цьому зацікавлена.

Глава I Таїнство Хрещення

Кан. 81

(кан. 677, § 1 ККЦ)

§ 1. Уділяти таїнство Хрещення належить парохові того, хто має бути охрещеним. Це таїнство може уділити інший священник за дозволом пароха або місцевого ієрарха. Цей дозвіл законно припускається з поважної причини.

§ 2. Священик, який уділив таїнство Хрещення без відома пароха або за його відсутності, зобов'язаний протягом семи днів письмово, з дотриманням кан. 689 ККЦ, повідомити пароха новоохрещеної особи.

§ 3. У надзвичайних випадках таїнство Хрещення дозволено уділяє будь-який вірний християнин, який повинен якнайшвидше повідомити про факт хрещення пароха місця, де воно відбулося.

§ 4. Якщо уділення таїнства Хрещення відбулося в надзвичайний спосіб, то до компетенції пароха новоохрещеного належить доповнити Чин таїнства відповідно до приписів літургійних книг.

Кан. 82

(кан. 685, § 2 ККЦ)

Завдання хресного батька чи матері дозволено виконує особа, якій виповнилося 16 років.

Кан. 83

(кан. 687, § 2 ККЦ)

Звичайним місцем для звершення таїнства Хрещення є парафіяльний храм. У надзвичайних випадках, якими є недуга дитини чи складні погодні умови, таїнство Хрещення можна звершувати в приватних помешканнях. У разі небезпеки смерті можна охрестити в будь-якому місці.

Кан. 84

(кан. 689, § 3 ККСЦ)

У разі хрещення усиновленої дитини до книги хрещень слід записати імена усиновителів, а також, зі збереженням приписів цивільного законодавства, імена біологічних батьків.

Глава II
Таїнство Миропомазання

Кан. 85

(кан. 693 ККСЦ)

Святе миро, яке складається з олії оливок або з олії інших рослин та з пахошів, виготовляє і посвячує, згідно з приписами літургійних книг, Верховний Архієпископ або єпархіальний єпископ.

Кан. 86

(кан. 697 ККСЦ)

Таїнство християнського втаємничення завершується участю особи в Пресвятій Євхаристії, а тому разом із Хрещенням і Миропомазанням новоохрещеного слід причащати, відповідно до приписів літургійних книг.

Глава III
Пресвята Євхаристія

Кан. 87

(кан. 699, § 3 ККСЦ)

§ 1. Окрім священнослужителів, інші вірні завдяки Хрещенню і Миропомазання, перебуваючи в храмі під час звершення Божественної Літургії, беруть діяльну участь у Христовій Жертві через молитву, спів та іншими способами, згідно з приписами літургійних книг.

§ 2. Ця участь є повною, якщо з цієї Жертви вірні приймають Тіло і Кров Ісуса Христа.

Кан. 88

(кан. 704 ККСЦ)

§ 1. Божественні Літургії св. Василя Великого, св. Івана Золотоустого та Передосвячених Дарів слід звершувати відповідно до приписів літургійних книг.

§ 2. У всі дні посту св. Чотиридесятниці, за винятком субот, неділь та дня Благовіщення, не буває іншої Літургії, окрім Передосвячених Дарів.

§ 3. Згідно з приписами літургійних книг, існують також інші алітургійні дні, в які не звершуємо жодної Божественної Літургії. Такими днями є:

середа і п'ятниця Сиропусного тижня, понеділок і вівторок першого тижня Чотиридесятниці, Велика п'ятниця та п'ятниця перед навечір'ям Різдва і Богоявлення, на яку переносяться Царські часи.

Кан. 89

(кан. 707, § 1 ККСЦ)

§ 1. Щодо виготовлення євхаристійного хліба, молитов пресвітера перед звершенням Божественної Літургії потрібно дотримуватися приписів літургійних книг.

§ 2. Чин проскомидії належить звершувати тільки на просфорі із заквашеного (дріжджового) тіста, що складається тільки з пшеничного борошна, дріжджів і води. Слід вживати свіжу просфору, щоб уникнути її псування. Агнець вирізається з просфори із печаткою хреста з надписом ІС-ХС НІ-КА.

Проскомидію Літургії, на якій не передбачається значна кількість Божого люду, можна звершувати на одній просфорі, позначеній печаттю хреста з написом ІС-ХС НІ-КА, однак завжди обов'язковим є повне вирізання агнця і частиць, згідно з приписами літургійних книг.

Не слід підготовляти частиці для Євхаристії раніше від Проскомидії, хіба у виняткових обставинах, однак це має робити сам пресвітер і тільки з просфор.

§ 3. Для звершення Божественної Літургії належить використовувати природне чисте виноградне вино, без додатків. Вино повинне бути доброї якості, приємного запаху і смаку, не прокислим. Рекомендується, щоб це вино було червоного кольору.

§ 4. Священнослужителю, який має намір звершувати Божественну Літургію, належить щонайменше годину утримуватися від споживання їжі до початку її служіння.

§ 5. Священнослужитель, який готується до Божественної Літургії, повинен молитися приписані молитви, згідно з приписами літургійних книг.

§ 6. Під час одягання і роздягання риз священнослужитель повинен молитися, згідно з приписами літургійних книг.

§ 7. Під час звершення літургійних богослужінь священнослужитель повинен одягати ризи певного кольору, згідно з приписами літургійних книг.

§ 8. Звичайним місцем для служіння Божественної Літургії є посвячений престол у храмі, на якому є антиминос єпархіального єпископа. У надзвичайних обставинах Літургію можна звершувати в належно підготовленому місці з обов'язковим використанням антиминосу.

§ 9. Згідно з приписами літургійних книг, Божественну Літургію слід звершувати після Третього часу, окрім випадків поєднання її з вечірнею. Якщо є виправдана душпастирська потреба, дозволяється звершувати Божественну Літургію в будь-який інший час доби.

§ 10. Пресвітери, які служать Божественну Літургію, не можуть відлучатися для звершення таїнства Сповіді.

Кан. 90

(кан. 708 ККЦ)

§ 1. Місцеві ієрархи і парохі повинні дбати, щоб вірні були навчені часто приймати Пресвяту Євхаристію, а особливо в неділі та свята, про які мова в кан. 57, у пасхальний та різдвяний час та в небезпеці смерті.

§ 2. Вірні можуть приймати Пресвяту Євхаристію тільки один раз на день.

Кан. 91

(кан. 709, § 1 ККЦ)

§ 1. Євхаристію під час Божественної Літургії роздає пресвітер.

§ 2. У разі необхідності під час Божественної Літургії диякон може допомагати священику роздавати Євхаристію вірним, але не замість нього.

§ 3. Диякон може роздавати Євхаристію поза Божественною Літургією тільки за дозволом місцевого ієрарха.

Кан. 92

(кан. 710 ККЦ)

§ 1. Дітям після хрещення і миропомазання та особам, позбавленим користування розумом, можна уділяти Пресвяту Євхаристію.

§ 2. Щодо участі дітей, то той, хто уділяє Пресвяту Євхаристію, повинен зважати на здатність дитини спожити Пресвяту Євхаристію і в разі сумніву причащати тільки Крові Господньої.

§ 3. Припускається, що дитина, якій виповнилося сім років, користується розумом, тому її слід заохочувати до прийняття таїнства Покаяння.

Кан. 93

(кан. 713, § 2 ККЦ)

§ 1. Участь вірних у Пресвятій Євхаристії включає належну особисту молитовну підготовку та євхаристійний піст, яким є утримання від споживання їжі впродовж щонайменше однієї години перед початком Божественної Літургії. Вживання природної води та ліків не порушують євхаристійного посту.

§ 2. Вірних заохочується до інтенсивнішого молитовного правила та дотримання строгішого євхаристійного посту, зокрема до приймання Пресвятої Євхаристії натще.

Кан. 94

(кан. 715, § 2 ККЦ)

Дозволяється приймати пожертви за поминання в Божественних Літургіях св. Івана Золотоустого і св. Василя Великого, а також за служіння Літургії Передосвячених Дарів.

Глава IV **Таїнство Покаяння**

Кан. 95

(кан. 736, § 1 ККСЦ)

§ 1. Окрім випадків необхідності, таїнство Покаяння слід уділяти в храмі, у відповідно підготованому до цього місці, по змозі перед іконою Ісуса Христа.

§ 2. Забороняється уділяти святе таїнство Покаяння у святині, хіба що обставини місця і часу дораджують щось інше.

Глава V **Таїнство Єлепомазання**

Кан. 96

(кан. 741 ККСЦ)

У таїнстві Єлепомазання потрібно використовувати олію, щоразу освячену тими пресвітерами, які уділяють це таїнство.

Глава VI **Таїнство Священства**

Кан. 97

(кан. 749 ККСЦ)

Верховний Архієпископ може уділяти свячення кандидатів, призначеному для служіння в єпархії Верховного Архієпископа, на території іншої єпархії, попередньо повідомивши про це місцевого єпархіального єпископа.

Кан. 98

(кан. 758, § 1 ККСЦ)

Для дозволеності свячень вимагається:

- 1) прийняття таїнства Миропомазання;
- 2) дотримання добрих звичаїв, наявність відповідних для прийняття свячень фізичних та психічних якостей;
- 3) досягнення приписаного правом віку;
- 4) володіння необхідними знаннями;
- 5) поставлення, відповідно до приписів літургійних книг, у чин читця, співця і свічконосця та чин піддиякона;
- 6) період між дияконськими і пресвітерськими свяченнями повинен бути не меншим від трьох місяців, хіба що в окремому випадку єпархіальний єпископ вирішить інакше.

Кан. 99

(кан. 758, § 3 ККЦЦ)

Одружених кандидатів слід допускати до свячень не раніше ніж через рік від прийняття святого таїнства Подружжя, хіба що єпархіальний єпископ вирішить інакше.

Кан. 100

(кан. 759, § 1 ККЦЦ)

Приписаний для дияконату вік – повних 23 роки, для пресвітерату – 24 роки.

Кан. 101

(кан. 760, § 1 ККЦЦ)

§ 1. Диякона можна висвячувати на пресвітера тільки після успішного закінчення чотирьох років філософсько-богословських студій і належної семінарійної формації.

§ 2. Якщо йдеться про кандидата, не призначеного до священства, то його можна висвячувати на диякона тільки після успішного закінчення трьох років студій, про що мова в кан. 354 ККЦЦ. Якщо в майбутньому цей кандидата захоче отримати священні свячення, то перед тим він повинен відповідно доповнити богословські студії та семінарійну формацію.

Кан. 102

(кан. 771, § 1 ККЦЦ)

Єпархіальний єпископ повинен подбати, щоб ім'я кандидата до свячень принаймні за місяць перед свяченнями було виголошене у формі оповідей у парафії, в якій записане хрещення кандидата, та в парафії тимчасового або постійного місця проживання, включно з семінарією.

Кан. 103

(кан. 772 ККЦЦ)

Кандидат до свячень має взяти участь принаймні в п'ятиденних духовних вправах у місці і в спосіб, визначений єпархіальним єпископом. Після закінчення цих духовних вправ кандидат повинен отримати відповідне посвідчення.

Глава VII Таїнство Подружжя

Кан. 104

(кан. 782, § 1 ККЦЦ)

§ 1. Чин таїнства Подружжя, відповідно до літургійних книг, складається із Чину заручин та Чину вінчання, які можна звершувати окремо.

§ 2. Період між звершенням Чину заручин та Чину вінчання не повинен перевищувати шести місяців.

Кан. 105*(кан. 784 ККСЦ)*

Засобами іспиту наречених перед вінчанням є:

- 1) документальне засвідчення факту хрещення та вільного стану наречених, яке ґрунтується на безсумнівних аргументах;
- 2) ствердження відсутності інших канонічних перешкод або заборон для правосильного та дозволеного вінчання через оголошення оповідей в парафіях постійного або тимчасового місця проживання обох наречених, які слід виголосити по завершенні служіння Божественної Літургії в усі неділі впродовж принаймні одного місяця перед вінчанням; оголошення оповідей можна здійснювати також через розміщення їх на дошці парафіяльних оголошень або через їх опублікування в офіційному друкованому парафіяльному виданні;
- 3) заповнення компетентним парохом або уповноваженим ним для цього священиком Протоколу особистої канонічно-душпастирської бесіди з нареченими.

Кан. 106*(кан. 800, § 2 ККСЦ)*

Стосовно віку наречених для дозволеного вінчання слід дотримуватися приписів цивільного законодавства.

Кан. 107*(кан. 815 ККСЦ)*

У разі мішаного подружжя:

- 1) обов'язковою є письмова заява особи католицького віровизнання, яку вона складає перед власним парохом, про те, що вона уникатиме небезпеки втрати віри і дасть ширу обітницю, що зробить усе в міру сил, щоб усі діти були охрещені і виховані в Католицькій Церкві;
- 2) особа некатолицького віровизнання повинна бути повідомлена про зміст цього зобов'язання католицької сторони, а факт такого повідомлення повинен бути належним чином документально оформлений власним парохом католицької сторони;
- 3) жодна зі сторін не може виключати цілей та істотних властивостей подружжя, з якими сторони повинні ознайомитися впродовж курсу передподружніх наук.

Кан. 108*(кан. 831, § 2 ККСЦ)*

Звершувати таїнство Подружжя належить до компетенції пароха нареченої або, за взаємною згодою сторін, пароха нареченого.

Кан. 109

(кан. 837, § 2 ККСЦ)

Для правосильного звершення таїнства Подружжя необхідно, щоб сторони були одночасно присутні і взаємно висловили згоду на подружжя, тому не можна вінчатися через уповноваженого.

Кан. 110

(кан. 838, § 2 ККСЦ)

§ 1. Звершувати таїнство Подружжя під час постів або загальниць можна лише за дозволом місцевого ієрарха.

§ 2. Диспензу від посту або загальниць з поважної причини може надати єпархіальний єпископ.

Кан. 111

(кан. 864, § 2 ККСЦ)

§ 1. Якщо один із членів подружжя без відома другої сторони без поважної причини не підтримує спільності подружнього життя протягом трьох років, то покривджена сторона може просити єпархіального єпископа про декрет подружньої сепарації.

§ 2. Єпархіальний єпископ дозволено надає сепарацію своїм декретом також у разі зміни одним із членів подружжя свого релігійного визнання або світоглядного сприйняття, котрі поважно порушують або й цілком унеможливають спільність подружнього життя.

Глава VIII

Посвячення і благословення, святі місця і часи, культ святих, обіт і присяга

Кан. 112

(кан. 867, § 2 ККСЦ)

§ 1. Крім святих таїнств, у Церкві існують посвячення і благословення, завдяки яким вірні отримують благодаті у власних потребах повсякденного життя. Посвячення здійснюються над особами для служіння Церкві. Через посвячення також присвячуються місця і речі для церковного служіння. Через благословення освячується все, що служить людині для спасіння. Ці посвячення і благословення здійснюються від імені Церкви священнослужителі згідно з літургійними книгами, затвердженими компетентною владою.

§ 2. Окремим видом благословення є вода йорданського водосвяття, яка повинна зберігатися в спеціально відведеному для цього місці та посуді й використовуватися згідно з приписами літургійних книг.

§ 3. Великий екзорцизм уділяється тільки за умови виразного делегування з боку єпархіального єпископа.

Кан. 113*(кан. 879 ККЦ)*

§ 1. Після похорону в книзі реєстрації похоронів записуються такі дані:

- 1) ім'я та прізвище померлого;
- 2) дата і місце народження померлого;
- 3) дата і місце смерті;
- 4) номер свідоцтва про смерть, виданого цивільною владою;
- 5) адреса, за якою проживав померлий;
- 6) місце поховання.

§ 2. Єпархіальний єпископ може видати інші приписи щодо запису в книзі реєстрації похоронів.

Кан. 114*(кан. 880, § 2 ККЦ)*

§ 1. Вірні зобов'язані святкувати неділі, храмове свято власної парафії та дванадесять свята, якими є:

- 1) Різдво Пресвятої Богородиці;
- 2) Всемірне Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста;
- 3) Введення в храм Пресвятої Богородиці;
- 4) Різдво Господа нашого Ісуса Христа;
- 5) Богоявлення Господа нашого Ісуса Христа;
- 6) Стрітєння Господнє;
- 7) Благовіщення Пресвятої Богородиці;
- 8) Вхід Господній в Єрусалим;
- 9) Вознесіння Господа нашого Ісуса Христа;
- 10) Зіслання Святого Духа;
- 11) Преображення Господа нашого Ісуса Христа;
- 12) Успіння Пресвятої Богородиці.

§ 2. У ці дні вірні зобов'язані брати участь у Божественній Літургії і утриматися від важкої фізичної праці.

§ 3. Вірних заохочується до участі в богослужіннях у дні таких свят церковного року:

- 1) Преставлення святого апостола і євангелиста Івана Богослова;
- 2) Покров Пресвятої Богородиці;
- 3) Святого великомученика Димитрія Мироточця;
- 4) Собор святого архистратига Михаїла та інших безплотних сил;
- 5) Святого священномученика Йосафата, архієпископа Полоцького;
- 6) Святого Миколая, архієпископа Мир Лікійських, чудотворця;
- 7) Непорочне Зачаття Пресвятої Богородиці святою Анною;
- 8) Собор Пресвятої Богородиці;
- 9) Святого апостола архидиякона і першомученика Стефана;
- 10) Обрізання Господа нашого Ісуса Христа і Святого Василя Великого, архієпископа Кесарії Кападокійської;

- 11) Пратулинських мучеників;
- 12) Трьох Святителів;
- 13) Блаженної преподобної Йосафати;
- 14) Святого великомученика Юрія Побідоносця;
- 15) Понеділок Святого Духа;
- 16) Пресвятої Євхаристії – Торжественне поклоніння пречистим Тайнам Тіла і Крові Господа нашого Ісуса Христа;
- 17) Різдво пророка, предтечі і хрестителя Господнього Івана;
- 18) Святих Верховних апостолів Петра і Павла;
- 19) Блаженного священномученика Миколая і тих, що з ним постраждали, Блаженного Еміліана;
- 20) Святого рівноапостольного великого князя Володимира;
- 21) Спомину освячення Патріаршого собору в Києві;
- 22) Святого пророка Іллі;
- 23) Усікновення Чесної голови святого Івана Хрестителя.

Кан. 115

(кан. 882 ККЦ)

§ 1. Покутна практика посту, покаяння та стриманості, метою якої є надолуження за вчинені гріхи та досягнення більшої досконалості задля особистого освячення, – це найдавніша традиція Української Греко-Католицької Церкви.

§ 2. Усі вірні зобов'язані постити в такі періоди церковного року: Великий піст і Страсний тиждень; Петрівка – від понеділка після Неділі всіх святих до навечір'я празника Святих Верховних апостолів Петра і Павла (включно); Успенський піст, або Спасівка, – від свята Перенесення Чесного і Животворного Хреста та Макавейських мучеників, Саломеї, їх матері, і старця Елеазара, до навечір'я Успіння Пресвятої Богородиці (включно); Різдвяний піст, або Пилипівка, – від дня після свята Апостола Пилипа до навечір'я Різдва Христового:

- 1) у перший день Великого посту і Страсну п'ятницю – суворий піст, тобто слід утримуватися від вживання м'ясних і молочних продуктів та яєць, а також страв, які містять ці продукти;
- 2) у перший тиждень Великого посту і впродовж усіх днів Страсного тижня потрібно утримуватися від споживання м'ясних продуктів і страв;
- 3) у понеділок, середу та п'ятницю інших тижнів Великого посту слід утриматися від споживання м'ясних продуктів і страв; у вівторок та четвер дозволено всі види їжі;
- 4) в інші пости церковного року вірні зобов'язані: у середу та п'ятницю утримуватися від споживання м'ясних продуктів і страв; у понеділок вівторок та четвер дозволено всі види їжі.

§ 3. Усі вірні зобов'язані дотримуватися посту в такі дні: навечір'я Різдва Христового, навечір'я Богоявлення Господнього, Усікновення Чесної голови святого Івана Хрестителя, Всемірне Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста.

§ 4. У всі п'ятниці року, окрім випадків загальниць, храмового та дванадесятих свят, належить утримуватися від м'ясних продуктів і страв.

§ 5. У всі дні посту та періоди загальниць вірні зобов'язані утриматися від організації та участі в гучних забавах, весіллях, танцях, розвагах та інших подібних заходах.

§ 6. Стосовно звільнення від обов'язку посту потрібно дотримуватися таких положень:

- 1) загальницями в УГКЦ є періоди: від Різдва Христового до навечір'я Богоявлення; від неділі Митаря і фарисея до неділі Блудного сина; від Пасхи до Томиної неділі; від Зіслання Святого Духа до неділі Всіх святих;
- 2) немає посту в суботи, неділі та дні святкування Нового року (31.12–01.01) і Незалежності України (24.08);
- 3) від будь-якого обов'язку посту звільняються: діти до 14 років та особи, яким виповнилося 60 років; важкохворі; вагітні; матері після пологів і ті, що годують груддю; ті, що подорожують (якщо час подорожі перевищує вісім годин); ті, що важко працюють; ті, що харчуються зі столу інших; убогі, котрі живуть з милостині;
- 4) в окремих випадках звільняти від обов'язку постити може місцевий ієрарх, заохочуючи в цьому разі вірних до здійснення діл побожності та милосердя.

§ 7. Поза межами території верховноархієпископської Церкви стосовно цього слід дотримуватися місцевих звичаїв.

Кан. 116

(кан. 886 ККСЦ)

§ 1. У кожному храмі повинен бути встановлений іконостас.

§ 2. Архітектурні плани та проекти розписів храмів парох повинен затвердити з єпархіальним єпископом.

ТИТУЛ XI ХРЕЩЕНІ НЕКАТОЛИКИ, ЗГІДНІ НА ПОВНЕ СОПРИЧАСТЯ З КАТОЛИЦЬКОЮ ЦЕРКВОЮ

Кан. 117

(кан. 898, § 2 ККСЦ)

§ 1. Право приймати до Католицької Церкви диякона або пресвітера східної некаатолицької Церкви належить місцевому ієрарху.

§ 2. Парохам дозволено приймати до Католицької Церкви мирян східної некаатолицької Церкви, які цього просять, у присутності двох свідків. Акт прийняття повинен бути зареєстрований у книзі реєстрації парафіян.

ТИТУЛ XII ЕКУМЕНІЗМ

Кан. 118

(кан. 904, § 1 ККЦЦ)

§ 1. Під екуменічним рухом слід розуміти практичні дії, заходи, діалог і зустрічі, спрямовані на досягнення єдності між християнами. Завданням цього руху є спільними зусиллями всіх Церков та християнських Спільнот з'ясувати проблеми поділу Христової Церкви, а також шукати способів і шляху його подолання за посередництвом взаємного пізнання та єдності в істині. Екуменічний рух має за мету досягнути втрачену єдність християнської Церкви.

§ 2. В екуменічній діяльності найперше слід керуватися спеціальними приписами та розпорядженнями Римського Апостольського Престолу, а також відповідними законодавчими актами Синоду Єпископів і декретами та інструкціями Верховного Архієпископа.

§ 3. Починання екуменічного руху Української Греко-Католицької Церкви реалізуються через:

- 1) екуменічне виховання мирян, катехитів, семінаристів, священнослужителів та осіб богопосвяченого життя;
- 2) участь та заохочування вірних до спільних молінь християн, де це можливо, особливо під час національних свят, загальнодержавних чи регіональних урочистостей, а також особистої приватної молитви за єдність християн упродовж року;
- 3) впровадження та підтримку соціальних ініціатив, спрямованих на розв'язання нагальних питань суспільного життя, як-от: служіння хворим, потребуючим і мігрантам, захист християнських цінностей та моралі, християнське виховання дітей і молоді;
- 4) плекання дружніх стосунків з усіма християнами, зокрема почуттів братерства і християнської любові.

ТИТУЛ XIII ОСОБИ І ЮРИДИЧНІ АКТИ

Кан. 119

(кан. 910, § 2 ККЦЦ)

У виконанні своїх прав неповнолітня особа підлягає владі батьків або опікунів, за винятком тих справ, у яких неповнолітні на підставі Божого або канонічного права вилучені з-під їхньої влади; щодо встановлення опікунів слід дотримуватися приписів цивільного права зі збереженням права єпархіального єпископа, якщо є така потреба, самому їх призначати.

Кан. 120

(кан. 934, § 1 ККСЦ)

Якщо право постановляє, що влада для здійснення юридичного акту потребує поради якогось зібрання осіб, то цю раду можна отримати телефоном або листовно.

ТИТУЛ XIV ЦЕРКОВНІ УРЯДИ

Артикул I

Заснування церковного уряду

Кан. 121

(кан. 937, § 2 ККСЦ)

§ 1. Той, хто засновує уряд, зобов'язаний забезпечити відповідні засоби для його виконання.

§ 2. Забезпечення виконання уряду здійснюється на підставі укладеного договору, що повинен відповідати приписам цивільного права стосовно праці і справедливої винагороди, відповідно до вимог суспільного життя та засад, які визнає Церква.

Артикул II

Вибори

Кан. 122

(кан. 948, § 1 ККСЦ)

Для проведення виборів той, до чия компетенція це належить, повинен скликати виборців у зручних для них місці і часі.

ТИТУЛ XV РЕКУРСИ ПРОТИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ДЕКРЕТІВ

Кан. 123

(кан. 1004 ККСЦ)

Вища влада, яка розглядає рекурс проти адміністративних декретів, може декрет затвердити або визнати недійсним, скасувати або відкликати, але не може його виправляти.

Кан. 124

(кан. 1006 ККСЦ)

Рекурс проти адміністративного декрету Верховного Архієпископа – навіть якщо йдеться про декрет, що стосується єпархії Верховного Архієпископа,

або про декрет, яким Верховний Архієпископ вирішує рекурс – передається спеціальному зібранню трьох єпископів, яких Синод Єпископів повинен таємним голосуванням вибрати на п'ять років із свого складу. У той самий час і спосіб слід вибрати трьох єпископів, які у визначеному Синодом Єпископів порядку замінитимуть членів цього зібрання в разі перешкоди або причетності когось із них до справи.

ТИТУЛ XVI ДОЧАСНЕ МАЙНО ЦЕРКВИ

Глава I Набування дочасного майна

Кан. 125

(кан. 1012, § 2 ККЦ)

§ 1. Єпархіальний єпископ має право за згодою ради з економічних справ накладати на підлеглих йому юридичних осіб податки, пропорційні до доходів кожної особи. Однак не можна накладати податку на пожертви, отримані за відправу Божественної Літургії.

§ 2. Єпархіальний єпископ, за згодою ради з економічних справ та порадившись із власним Митрополитом, має право накладати податок на фізичних осіб.

Кан. 126

(кан. 1013, § 1 ККЦ)

Єпархіальний єпископ, порадившись із власним Митрополитом, повинен встановити оплати на різні акти влади управління та пожертви з нагоди звершення Божественної Літургії, святих таїнств, посвячень і благословень та будь-яких інших літургійних відправ.

Кан. 127

(кан. 1021, § 1 ККЦ)

§ 1. Там, де ще належно не налагоджені питання забезпечення, соціального захисту і медичної допомоги для духовенства, єпархіальний єпископ, порадившись із пресвітерською радою та радою з економічних справ, повинен створити єпархіальний інститут для підтримки священнослужителів, який керується власним статутом.

Фонди цього інституту наповнюються із:

- 1) внесків самої єпархії в розмірі, встановленому статутом цього фонду;
- 2) внесків парафій у розмірі, встановленому статутом цього фонду;
- 3) внесків самих священнослужителів у розмірі, встановленому статутом цього фонду;
- 4) добровільних пожертв.

§ 2. У кожній єпархії слід також заснувати місійний фонд, який керується власним статутом, дозволяє єпархії виконувати зобов'язання щодо осіб, котрі служать Церкві, задовольняти різні потреби єпархії і з якого багатші єпархії могли б допомагати біднішим. Цей фонд наповнюється з коштів, зібраних під час проведення Декади місійності в УГКЦ та з інших надходжень, згідно зі статутом.

Глава II Управління церковним майном

Кан. 128

(кан. 1022, § 2 ККСЦ)

Видаючи інструкції щодо управління церковним майном, ієрархи повинні керуватися нормами загального і партикулярного права.

Кан. 129

(кан. 1031, § 2 ККСЦ)

§ 1. Управитель церковного майна повинен щороку представляти власному ієрархові звіт про управління.

§ 2. Звіт про дочасне майно, яке вірні жертвують Церкві, управитель цього майна повинен щороку представляти в офіційному друкованому органі, хіба що з поважної причини місцевий ієрарх постановить інакше.

Глава III Відчуження церковного майна

Кан. 130

(кан. 1036, § 2 ККСЦ)

Якщо вартість церковного майна, відчуження якого пропонується, перевищує найбільшу суму, встановлену Синодом Єпископів Верховноархієпископської Церкви, більше ніж удвічі, необхідна згода:

- 1) Верховного Архієпископа, дана за згодою Постійного Синоду, якщо йдеться про майно єпархії в межах території Верховноархієпископської Церкви;
- 2) єпархіального єпископа і Верховного Архієпископа, дана за згодою Постійного Синоду, якщо йдеться про майно юридичної особи, підлеглої єпархіальному єпископові, який виконує свою владу в межах території Верховноархієпископської Церкви;
- 3) Верховного Архієпископа, дана за згодою Постійного Синоду, якщо йдеться про майно юридичної особи, не підлеглої єпархіальному єпископові, навіть папського права, яке знаходиться в межах території Верховноархієпископської Церкви.

Глава IV Побожні фундації

Кан. 131

(кан. 1047, § 1 ККСЦ)

Побожною фундацією в праві вважається:

- 1) побожна автономна фундація, якою є сукупність речей, призначених для діл милосердя, апостоляту або духовної чи матеріальної любові, і яка заснована компетентною владою як юридична особа;
- 2) побожна неавтономна фундація, якою є дочасне майно, передане будь-яким способом якійсь юридичній особі з довготривалим зобов'язанням, визначеним єпархіальним єпископом, для досягнення з річних доходів цілей, що про них мова в ч. 1.

Кан. 132

(кан. 1048, § 3 ККСЦ)

Єпархіальний єпископ або вища влада повинні виразно окреслити умови, без яких не можна засновувати або приймати побожних автономних чи неавтономних фундацій.

ТИТУЛ XVII СУДОЧИНСТВО

Глава I Компетентний суд

Кан. 133

(кан. 1063, § 4 ККСЦ)

У компетенції звичайного трибуналу верховноархієпископської Церкви є з допомогою суддів, які змінюють один одного, розглядати на першому і подальших ступенях судочинства справи:

- 1) екзархів і делегатів Верховного Архієпископа, які не є єпископами;
- 2) фізичних або юридичних осіб, безпосередньо підлеглих Верховному Архієпископові;
- 3) інститутів посвяченого життя папського права;
- 4) настоятеля інституту посвяченого життя папського права, який не має в цьому інституті настоятеля, наділеного судовою владою;
- 5) фізичних або юридичних осіб того самого інституту богопосвяченого життя – за винятком світських інститутів – в якому настоятелі наділені владою управління, якщо в його типіку, конституції або статуті не окреслено, перед котрим суддею або трибуналом слід вирішувати спір.

Кан. 134

(кан. 1084, § 1, 4-е ККСЦ)

Колегіальному трибуналові трьох суддів застерігаються:

- 1) справи про вузол свячення;
- 2) справи про подружні вузли, з дотриманням кан. 1372–1374 ККСЦ;
- 3) карні справи про злочини, за які загрожує кара великої екскомуніки, позбавлення уряду, повернення до нижчого ступеня або позбавлення духовного стану;
- 4) карні справи про злочини, за які загрожує кара малої екскомуніки чи суспензи більше ніж на рік.

Глава II Осідок трибуналу

Кан. 135

(кан. 1127 ККСЦ)

Судовий вікарій, з дотриманням кан. 880 ККСЦ і 114 ПП УГКЦ, на початку календарного року повинен укласти річний графік роботи єпархіального трибуналу.

Глава III Допуск осіб до залу судових засідань

Кан. 136

(кан. 1129, § 1 ККСЦ)

Під час обговорення справ перед трибуналом у залі можуть перебувати тільки ті особи, присутність яких закон або суддя визнають необхідною для ведення процесу.

Глава IV Погашення карного позову

Кан. 137

(кан. 1152, § 2 ККСЦ)

З дотриманням кан. 1152, § 1, § 2, п. 1–2 ККСЦ, карний позов про злочини, за які не карає загальне право, погашається за давністю після двох років.

Глава V **Судовий виклик і оголошення** **про судові акти**

Кан. 138

(кан. 1192, § 1 ККСЦ)

Оголошення або повідомлення про виклики, декрети, вироки та інші судові акти повинні здійснюватися поштою або в інший спосіб, який є найпевніший, однак завжди з документальним засвідченням факту вручення.

Кан. 139

(кан. 1242 ККСЦ)

Допит свідка проводить суддя, або його делегат, або аудитор в присутності нотаря; тому сторони, чи промотор справедливості, чи захисник вузла, чи адвокати, присутні на допиті, якщо мають поставити свідкові якісь запитання, повинні представити їх не свідкові, а судді або тому, хто його заступає, щоб він сам їх поставив.

Глава VI **Експерти**

Кан. 140

(кан. 1261 ККСЦ)

Експертам слід відшкодувати витрати і оплатити виконану працю. Розмір оплати повинен чесно і справедливо визначити суддя.

Глава VII **Виконання вироку**

Кан. 141

(кан. 1340, § 1 ККСЦ)

Виконання вироку повинен наказати особисто або через когось іншого єпархіальний єпископ єпархії, в якій був винесений вирок на першому ступені процесу.

Глава VIII **Процедура усунення чи перенесення пароха**

Кан. 142

(кан. 1388 ККСЦ)

Усуваючи чи переносючи пароха, слід дотримуватися кан. 1389–1400 ККСЦ.

ТИТУЛ XVIII КАРНІ САНКЦІЇ

Кан. 143

(кан. 1405, § 2 ККСЦ)

Священнослужитель, який бере активну участь у політичній передвиборчій агітації і, діставши попередження відповідно до закону, продовжує це робити, повинен бути відповідно покараний, не виключаючи суспензи.

Кан. 144

(кан. 1420, § 2 ККСЦ)

Від кари, накладеної силою партикулярного права, може звільнити:

- 1) ієрарх, який почав карний процес або декретом наклав кару;
- 2) ієрарх місця, де в цей час перебуває винуватець, але порадившись з ієрархом, про якого мова в ч.1.

Кан. 145

(кан. 1427, § 1 ККСЦ)

Прилюдну догану слід винести в присутності нотаря чи двох свідків або шляхом вручення листа, однак так, щоб про факт його одержання і зміст було відомо на підставі якогось документа.

ТИТУЛ XIX АДМІНІСТРАТИВНІ АКТИ

Кан. 146

(кан. 1518 ККСЦ)

§ 1. Вища влада повинна видати декрет протягом 60 днів від одержання прохання про нього.

§ 2. Якщо ж цього не сталося і прохач вдруге письмово просить про декрет, то на 30-й день від одержання просьби, якщо навіть тоді нічого не зроблено, прохання вважається відкинутим немовби воно було відкинутим у той самий день через декрет, проти якого можна подати рекурс.

ЗМІСТ

Декрет Верховного Архієпископа Києво-Галицького про проголошення Канонів партикулярного права Української Греко-Католицької Церкви.....	3
---	---

Вступний канон. Кан. 1.....	7
-----------------------------	---

ТИТУЛ I

ВЕРХОВНОАРХИЄПИСКОПСЬКА ЦЕРКВА УГКЦ. КАН. 2–17	7
Глава I. Вибори Верховного Архієпископа. Кан. 2–6.....	7
Глава II. Права і обов'язки Верховного Архієпископа. Кан. 7–10	8
Глава III. Синод Єпископів. Кан. 11–15	9
Глава IV. Економ верховноархієпископської Церкви. Кан. 16	10
Глава V. Вакантність верховноархієпископського престолу. Кан. 17.....	11

ТИТУЛ II

ЄПАРХІЇ ТА ЄПИСКОПИ. КАН. 18–44	11
Глава I. Вибори єпископа. Кан. 18–19.....	11
Глава II. Права і обов'язки єпархіального єпископа. Кан. 20–23	11
Глава III. Вакантність єпископського престолу. Кан. 24–26.....	12
Глава IV. Єпархіальний собор. Кан. 27–28	13
Глава V. Протосинкел і синкели. Кан. 29.....	13
Глава VI. Обов'язки канцлера. Кан. 30.....	14
Глава VII. Єпархіальний економ і рада з економічних справ. Кан. 31–32.....	14
Глава VIII. Пресвітерська рада. Кан. 33–34	14
Глава IX. Протопресвітер. Кан. 35–36.....	15
Глава X. Парафія. Кан. 37–44	16
Артикул I. Парох. Кан. 37–40.....	16
Артикул II. Парафіяльні ради. Кан. 41	17
Артикул III. Архів парафії. Кан. 42.....	17
Артикул IV. Втрата уряду пароха. Кан. 43.....	18

Артикул V. Права й обов'язки парафіяльного сотруди́ника. Кан. 44	18
ТИТУЛ III	
ЕКЗАРХАТИ ТА ЕКЗАРХИ. КАН. 45.....	18
ТИТУЛ IV	
ДУХОВЕНСТВО. КАН. 46–64	19
Глава I. Нижче духовенство і формування священнослужителів. Кан. 46–50.....	19
Глава II. Приписання священнослужителів до єпархії. Кан. 51–53.....	20
Глава III. Права і обов'язки священнослужителів. Кан. 54–64.....	21
ТИТУЛ V	
МИРЯНИ. КАН. 65.....	23
ТИТУЛ VI	
ІНСТИТУТИ БОГОПОСВЯЧЕНОГО ЖИТТЯ. КАН. 66–71	24
Глава I. Постійна рада в чернечих інститутах. Кан. 66.....	24
Глава II. Повернення до світського життя. Кан. 67.....	24
Глава III. Видалення з монастиря. Кан. 68	24
Глава IV. Заснування світських інститутів. Кан. 69–70.....	24
Глава V. Товариства апостольського життя. Кан. 71	25
ТИТУЛ VII	
ОБ'ЄДНАННЯ ВІРНИХ. КАН. 72.....	25
ТИТУЛ VIII	
ЄВАНГЕЛІЗАЦІЯ. КАН. 73–74.....	26
Катехуменат. Кан. 73–74.....	26
ТИТУЛ IX	
УЧИТЕЛЬСЬКЕ ЗАВДАННЯ ЦЕРКВИ. КАН. 75–78.....	27
Глава I. Проповідування Слова Божого. Кан. 75–76.....	27
Глава II. Засоби суспільної комунікації, зокрема книги. Кан. 77–78	27

ТИТУЛ Х

ПРО БОЖИЙ КУЛЬТ, ЗОКРЕМА ПРО СВЯТІ ТАЇНСТВА. КАН. 79–116.....	28
Кан. 79–80.....	28
Глава I. Таїнство Хрещення. Кан. 81–84	29
Глава II. Таїнство Миропомазання. Кан. 85–86.....	30
Глава III. Пресвята Євхаристія. Кан. 87–94	30
Глава IV. Таїнство Покаяння. Кан. 95.....	33
Глава V. Таїнство Єлеопомазання. Кан. 96	33
Глава VI. Таїнство Священства. Кан. 97–103	33
Глава VII. Таїнство Подружжя. Кан. 104–111	34
Глава VIII. Посвячення і благословення, святі місця і часи, культ святих, обіт і присяга. Кан. 112–116	36

ТИТУЛ XI

ХРЕЩЕНІ НЕКАТОЛИКИ, ЗГІДНІ НА ПОВНЕ СОПРИЧАСТЯ З КАТОЛИЦЬКОЮ ЦЕРКВОЮ. КАН. 117.....	39
--	----

ТИТУЛ XII

ЕКУМЕНІЗМ. КАН. 118.....	40
--------------------------	----

ТИТУЛ XIII

ОСОБИ І ЮРИДИЧНІ АКТИ. КАН. 119–120.....	40
--	----

ТИТУЛ XIV

ЦЕРКОВНІ УРЯДИ. КАН. 121–122.....	41
Артикул I. Заснування церковного уряду. Кан. 121	41
Артикул II. Вибори. Кан. 122.....	41

ТИТУЛ XV

РЕКУРСИ ПРОТИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ДЕКРЕТІВ. КАН. 123–124.....	41
---	----

ТИТУЛ XVI

ДОЧАСНЕ МАЙНО ЦЕРКВИ. КАН. 125–132.....	42
Глава I. Набування дочасного майна. Кан. 125–127	42

Глава II. Управління церковним майном. Кан. 128–129.....	43
Глава III. Відчуження церковного майна. Кан. 130.....	43
Глава IV. Побожні фундації. Кан. 131–132.....	44

ТИТУЛ XVII

СУДОЧИНСТВО. КАН. 133–142.....	44
Глава I. Компетентний суд. Кан. 133–134.....	44
Глава II. Осідок трибуналу. Кан. 135.....	45
Глава III. Допуск осіб до залу судових засідань. Кан. 136.....	45
Глава IV. Погашення карного позову. Кан. 137.....	45
Глава V. Судовий виклик і оголошення про судові акти. Кан. 138–139.....	46
Глава VI. Експерти. Кан. 140.....	46
Глава VII. Виконання вироку. Кан. 141.....	46
Глава VIII. Процедура усунення чи перенесення пароха. Кан. 142.....	46

ТИТУЛ XVIII

КАРНІ САНКЦІЇ. КАН. 143–145.....	47
----------------------------------	----

ТИТУЛ XIX

АДМІНІСТРАТИВНІ АКТИ. КАН. 146.....	47
-------------------------------------	----

Релігійне видання

КАНОНИ
ПАРТИКУЛЯРНОГО ПРАВА
УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

Спецвипуск
«Благовісника Верховного Архієпископа Києво-Галицького
Української Греко-Католицької Церкви 2015 року»

Березень 2015

Головний редактор
владика Богдан (Дзюрах)

Літературний редактор
Ірина Голота

Художньо-технічний редактор
Роман Гера

Видано за сприяння фонду
«RENOVABIS»

Видавництво «Друкарські куншти»
Львів · 2015
Наклад 3800 прим.